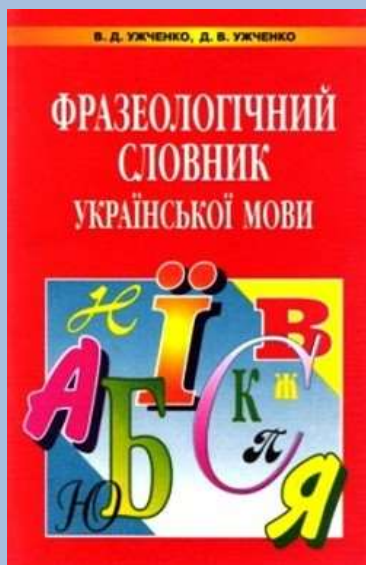

Урок 2.

**Основні типи словників.
Довідкові медійні ресурси**

СЛОВНИК - книга, що містить зібрання слів (чи морфем, словосполучень, ідіом тощо), розташованих за визначеним принципом, і надає відомості про їхні значення, уживання, походження, переклад на іншу мову або інформацію про поняття чи предмети, що ними позначаються.

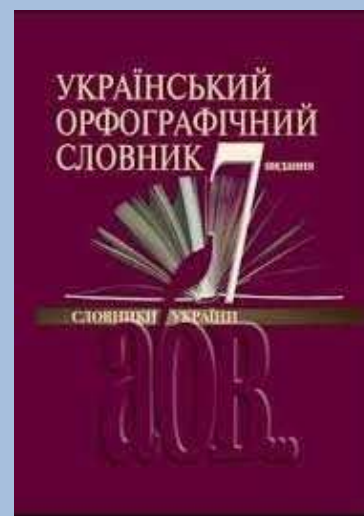
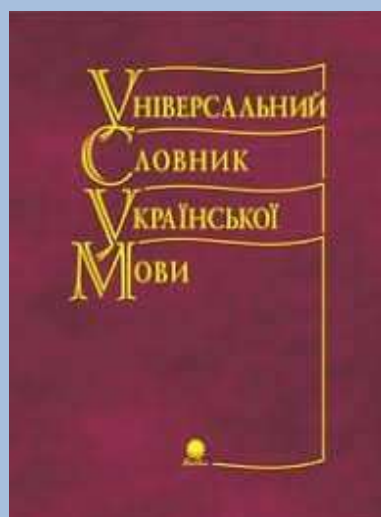

Енциклопедичні словники описують світ, пояснюють поняття, дають біографічні довідки про відомих людей, відомості про країни та міста, про видатні події (війни, революції, відкриття).

Філологічні словники містять інформацію про слова. Існують різні типи філологічних словників. Більшості людей відомі **двомовні словники**: до них ми звертаємося під час вивчення іноземних мов, перекладу текстів з однієї мови на іншу. орфоепічному словнику (тобто словнику правильної літературної вимови).

Етимологічні та історичні словники описують походження слова, його шлях у мові, всі зміни, які відбулися з ним на цьому шляху. **Граматичні словники** містять інформацію про морфологічні та синтаксичні властивості слова; у зворотних словниках слова розміщені за алфавітом їх кінцевих літер.

Можливості електронних словників;

дають змогу зберігати великий обсяг інформації завдяки використанню гіперпосилань;

мають ефективну систему пошуку;

уможливають застосування мультимедійних засобів: озвучування заголовних слів, введення ілюстративного матеріалу зі світлинами, анімацією, відеофрагментами;

є змога використання словників у локальній і глобальній мережах;

значне заощадження часу й матеріальних ресурсів у процесі створення комп'ютерних словників.

Недоліки електронних словників

Електронні словники успадкували деякі недоліки звичайних словників:

- неповнота словника,
- підтримання його в актуальному стані.

Онлайн-словники серії «Словопедія»

- Орфографічний словник української мови.
- Фразеологічний словник української мови
- Словник синонімів.
- Словник іншомовних слів.
- Словник англіцизмів.
- Літературне слововживання.
- Стилістичні терміни та інші.

Зразки інтерфейсу сторінок електронних словників

СЛОВОПЕДІЯ головна форум

Великий тлумачний словник (ВТС) сучасної української мови

А Б В Г Д Е Ж З Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ю Я

пізнавати
 -наю, -наєш, *недок.*, пізнати, -ваю, -ваєш, *док.*, *перех.* і *без додатка.1* Осягати розумом об'єктивної дійсності, одержувати істинне уявлення про кого-, що-небудь.
 || Краще узнавати кого-, що-небудь.
 || Зазнавати на собі чого-небудь, переживати щось.
2) Виявляти, бачити, впізнавати в кому-, чому-небудь кого-небудь знайомого або щось
 || Розпізнавати кого-, що-небудь за якимиись ознаками, прикметами.

“Словники України” on-line
 Словниківна Словників

пізнавати – дієслово недекляційного виду

Інфінітив	пізнавати	
	однина	множина
Наказовий спосіб		
1 особа		пізнаваймо
2 особа	пізнавай	пізнавайте
МАЙБУТНІЙ ЧАС		
1 особа	пізнаватиму	пізнаватимемо, пізнаватимем
2 особа	пізнаватимеш	пізнаватимете
3 особа	пізнаватиме	пізнаватимуть
ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС		
1 особа	пізнаю	пізнаємо, пізнаєш
2 особа	пізнаєш	пізнаєте
3 особа	пізнає	пізнають
Активний дієприкметник		
Дієприслівник		
пізнаючі		
МИНУЛИЙ ЧАС		
чол. р.	пізнавав	пізнавали
жін. р.	пізнавала	
сер. р.	пізнавало	
Активний дієприкметник		
Пасивний дієприкметник		
пізнаваний		
Безособова форма		
пізнавано		
Дієприслівник		
пізнавачим		

Поміркуйте, чи правильно вжито слово **нагода** в поданому реченні. Для побудови висновків скористайтеся словником або довідковими медійними ресурсами.

Сучасні словники стануть у нагоді для отримання вірогідної інформації, збагачення словникового запасу, а також формування високої мовної культури.

Пригадайте, як називають слова **нагода** і **пригода**.

Перевірте вживання

□ **НАГОДА** — зручні для здійснення чого-небудь обставини, підхожий для чого-небудь момент;

□ **ПРИГОДА** — те, що трапилось (часто непередбачене, несподіване); подія, випадок; а також користь.

□ **ВОЄННИЙ** — стосується війни;

□ **ВІЙСЬКОВИЙ** — має стосунок до війська.

Перевірте вживання

- **ГАРМОНІЙНИЙ** - приємний для слуху; милозвучний; який перебуває в чіткій відповідності з чимсь; злагоджений (гармонійний розвиток людини, гармонійні стосунки, гармонійні пропорції).
- **ГАРМОНІЧНИЙ** - заснований на принципах гармонії; співзвучний (гармонічний слух, гармонічна структура твору, гармонічний стиль).

Перевірте вживання

- **ЯЩІР** - ссавець із подовженим тілом, укритий зроговілими пластинками; вимерлий плазун.
- **ЯЩУР** - гостра інфекційна хвороба парнокопитих тварин і людини.

- **ФЛОРА** - це історично сформована сукупність всіх видів рослин на певній території.
- **ФАУНА** - сукупність видів тварин.

Перевірте вживання

- **ТЕРПЛЯЧИЙ** - здатний стійко переносити страждання, важкі умови тощо; терплячий слухач, терплячий хворий, терплячий верблюд.
- **ТЕРПИМИЙ** - такий, із яким можна миритися; стерпний: терпима плата, терпимий холод.

Роль словників і довідників

відображають культуру мови народу й сприяють підвищенню рівня мовної культури;

у них відбиваються знання, накопичені протягом століть;

дають змогу краще зрозуміти складні терміни, пояснити значення слів, їх написання та вимову, з'ясувати походження тощо.

Дослідження-моделювання

Змоделюйте словосполучення, поєднавши слова лівого й правого стовпців.

1 чисельний

2 численний

3 числовий

А жертви

Б перевага

В величина

Г організація

Д аналіз

Е група

Ж дані

Перевірте себе за словником або довідковими медійними ресурсами.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1 – Б, Д;

2 – А, Г, Е;

3 – В, Ж.

Дослідження-моделювання

Змоделюйте словосполучення, поєднавши слова лівого й правого стовпців.

1 суспільний

2 громадський

А збори

Б прогрес

В праця

Г харчування

Д розвиток

Е земля

Перевірте себе за словником або довідковими медійними ресурсами.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1 – Б, В, Д;

2 – А, Г, Е.

Дослідження-моделювання

Змоделюйте словосполучення, поєднавши слова лівого й правого стовпців.

1 стан

2 становище

3 положення

А географічний

Б економічний

В родинний

Г матеріальний

Д тіла

Е здоров'я

Ж службовий

Перевірте себе за словником або довідковими медійними ресурсами.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1 – Б, В, Е;

2 – Г, Ж;

3 – А, Д.

Дослідження-моделювання

Змоделюйте словосполучення, поєднавши слова лівого й правого стовпців.

1 відносини

2 стосунки

3 відношення

А майнові

Б відсоткові

В сина з батьком

Г міждержавні

Д позастатутні

Е синтаксичні

Ж правові

Перевірте себе за словником або довідковими медійними ресурсами.

ПЕРЕВІР СЕБЕ

1 – А, Г, Ж;

2 – В, Д;

3 – Б, Е.

Дослідження-редагування

Скориставшись тлумачним словником або довідковими медійними ресурсами, відредагуйте подані сполучення слів.

- Відкривати очі, відкривати довідник, відкривати вікно, відкривати рота, відкривати замок, відкривати власний ресторан.
- Стрімка атака, стрімкий вітер, стрімкий ріст промисловості, стрімка людина, стрімкий потік.
- Сердечний приятель, сердечна Катерина, сердечний м'яз.
- Роздільна лінія, роздільне харчування, роздільний рахунок.

Дослідження-редагування

Перевір.

- ❑ Розплющувати очі, розгортати довідник, відчиняти вікно, роззявляти рота, відмикати замок, відкривати власний ресторан.
- ❑ Навальна атака, рвучкий (поривчастий) вітер, швидке (бурхливе) зростання промисловості, поривна людина, стрімкий потік.
- ❑ Сердечний приятель, сердешна Катерина, серцевий м'яз.
- ❑ Розмежувальна лінія, нарізне харчування, окремий рахунок.

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

Відеоурок:

<https://www.youtube.com/watch?v=0Xx25iaCHLU>

Інтерактивна вправа:

https://learningapps.org/8383076_

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Опрацювати § 2 підручника,
- виконати вправу 5 на стор. 12 (виконати тестові завдання).

ПЕРЕІР СЕБЕ

Домашнє задання уроку №1

- Прочитайте фрагмент словника й найдіть 2 помилки.
 1. Пальто – іменник, який змінюється; правильно: пальто, -а, с.р.
 2. Перукар, -я, ч.р.